

Dagblad van het Horen

Een luisterend oog

Doofvriendelijke
evenementen

Een kijkje
in het
leven van...

*Groningen
als Europese
Doven-
hoofdstad*

Plotsdoof,
maar vol in
het leven

Deze krant is uitgebracht in het kader van Werelddovendag 2019 en wordt u aangeboden door:

Groningen als doofvriendelijke stad

Wethouder Glimina Chakor

is aan het woord over haar inzet voor Dove Groningers en de toegankelijkheid van Groningen.

Mijn buurmeisje was prelinguaal doof. Deze mensen zijn vaak doof geboren of doof geworden vóór het derde levensjaar. Iemand die prelinguaal doof is, is doof voordat de ontwikkeling van gesproken taal op gang is gekomen. Communiceren was dan ook ontzettend moeilijk voor haar. Zij sprak met mij door naar me te kijken, aan te raken en soms hard te slaan als ik niet keek. Omdat ze niet had leren praten, had ze ook een typisch dovenaccent. Toen ze naar school ging, leerde ze gebarentaal. Door haar leerde ik geduld te hebben en de tijd te nemen om haar mee te nemen in gesprekken. Als ik muziek aan het luisteren was, of tv aan het kijken was, dan merkte ik dat ze geen aansluiting kon vinden. Ze kon niet delen in de ervaring en dat zorgde voor eenzaamheid. Uitleggen wat muziek met je doet, is ontzettend moeilijk. En geloof me, ik heb het geprobeerd. De muziek uitdoen en aandacht voor elkaar hebben, was vaak een goede remedie.

Wanneer je ‘gewoon’ mobiel bent, geen visuele en/of auditieve beperking hebt, kijk je heel anders naar de toegankelijkheid en leefbaarheid van een gemeente. Daarom is het belangrijk dat we daar als Gemeente Groningen beleid voor maken, en dit omzetten in acties om onze gemeente voor iedereen toegankelijk te maken. In het Actieplan Toegankelijke Stad Groningen 2017-2021 zet Groningen in op een versnelling van een toegankelijke stad voor iedereen! We vinden dat al onze inwoners erbij horen en dat iedereen mee moet kunnen doen.

Nog niet zolang geleden heb ik met de werkgroep Toegankelijk Groningen door de binnenstad gewandeld. Ik heb met iedere ‘bloedgroep’ gesproken en door hun ogen ervaren hoe onze binnenstad soms ook een jungle kan zijn. Daarom is het van belang om mensen bewust te maken van de (on)toegankelijkheid van de stad. Diverse projecten besteden hier aandacht aan. Zo benutten we het jaarlijkse inspiratiefestival Let's Gro, en maken we in workshops gebruik van de kennis van ervaringsdeskundigen om de stad in al haar facetten toegankelijker te maken. Recentelijk heeft de raad naar aanleiding van het schietincident in Utrecht ook vragen gesteld over het inzetten van dovertolken tijdens calamiteiten.

De gemeenteraad van Groningen heeft het voorstel geadopteerd om een doofvriendelijke stad te worden. De hiervoor opgerichte kerngroep gaat de burgers van de stad Groningen informeren over ‘doof zijn’. Door middel van verschillende culturele activiteiten zal het ‘doof zijn’ zichtbaar gemaakt worden. Gebarentaal neemt hierin een grote plaats, omdat het een visuele taal is. Dove Groningers moeten dezelfde mogelijkheden hebben als andere Groningers. Vanuit de gemeente Groningen verkennen we hoe we hierin kunnen faciliteren. Het is belangrijk dat we de handen ineen blijven slaan om onze gemeente nog gezonder, nog groener en nog toegankelijker te maken. Uw input is hierbij ontzettend belangrijk!

Wethouder Chakor benadrukt het belang van aandacht voor toegankelijkheid in de Gemeente Groningen

Het is lastig om een inschatting te maken van het aantal dove en slechthorende inwoners van Nederland. De Raad voor Gezondheidsonderzoek maakte in 2003 op basis van onderzoek de inschatting dat zo'n **1 op de 10** Nederlanders doof of slechthorend is. Dat komt neer op zo'n **1,6 miljoen** mensen. Bij **727.500** mensen is via de huisarts de diagnose slechthorend vastgesteld. Er zijn natuurlijk ook veel mensen die niet geregistreerd doof of slechthorend zijn. Dit aantal kan flink verschillen door vergrijzing van de bevolking, of door geluidsoverlast. Slechthorendheid is namelijk ook een ouderdomskwaal en veel jongeren lopen gehoorproblemen op door hard geluid.

Bovenstaande cijfers zijn de aanleiding geweest om aandacht te vragen voor doven en slechthorenden. Het ‘Dagblad van het Horen’ is ontstaan door een samenwerking tussen ervaringsdeskundigen, het Zorg Innovatie Forum, Kentalis, Gemeente Groningen, en de Noorderbrug. Wilt u meer weten? Neem dan contact op via: info@zorginnovatieforum.nl.

Werelddovendag in Nederland

Op zaterdag 28 september vindt de viering van Werelddovendag plaats in Zwolle. In Nederland is Dovenschap, de grootste onafhankelijke vereniging voor dove mensen, verantwoordelijk voor de organisatie van de Werelddovendag.

WERELDDOVENDAG WORDT OOK WEL DE VERJAARDAG VAN DOVEN GENOEMD

De Werelddovendag is in 1958 gelanceerd door de World Federation of the Deaf (WFD) onder de naam International Day of the Deaf, en werd in 1959 voor het eerst ook in Nederland gevierd. Het wordt internationaal elk jaar op de vierde zaterdag van

september gevierd. Tegenwoordig is de week waarin Werelddovendag plaatsvindt, Internationale Dovenweek, en vieren we op 23 september de officiële dag van Gebarentalen.

Kijk op www.werelddovendag.nl voor meer informatie over Werelddovendag, en de activiteiten in Zwolle.

“De kleur turquoise is de symboolkleur van doven.

Deze kleur werd gekozen door de Wereld Federatie

van de Doven, en wordt ook gebruikt in deze krant.

Turquoise staat voor de erkenning van gebarentaal en

de Dovencultuur, respect voor gebarentaal-gebruikers

en de schoonheid van gebarentaal.”

WAAROM EEN WERELDDOVENDAG?

- Bekendheid geven aan doofheid en gebarentaal
- Voorlichting geven aan doven en horenden

- Opkomen voor de rechten en belangen van doven
- Gelegenheid bieden om elkaar te ontmoeten

Plotsdoof, maar vol in het leven

Op een druilerige ochtend terwijl net de zon door komt, zit **Ineke Dilling** in Assen klaar met haar schrijftolk Lucy. Ineke is sinds tweeënhal jaar compleet doof. Lucy typt op een speciale laptop voor haar in wat er gezegd wordt. Ineke kan zichzelf heel goed uitdrukken, maar ze kan niets meer horen.

Tien jaar geleden werd bij Ineke kanker in haar hoofd ontdekt, met uitzaaiingen in haar hals. Na 35 stevige bestralingen en 6 behandelingen met chemotherapie kreeg Ineke telkens oorontsteking, wat haar gehoor enorm aantastte. Ondanks operaties en zuurstofbehandelingen werd Ineke in deze periode volledig doof. Ook een cochleair implantaat (CI) bracht geen verbetering. Werken als manager bij een woningcorporatie bleek, zelfs na enige aanpassingen, niet meer te kunnen, mede door oorsuizen en problemen met haar evenwicht en ogen.

Ondanks deze tegenslag zit Ineke niet stil. Ze heeft een cursus spraakafzien (liplezen) gedaan. Samen met haar man, vriendinnen en familie heeft ze daarna de cursus Nederlands met ondersteuning van Gebaren (NmG) gevolgd. De laatste module is net afgesloten en nu komen ze eenmaal per maand bijeen om te blijven oefenen. Ineke speelt zelfs nog gitaar, bij een afasiekoor (voor mensen die moeite hebben met spreken, vaak als gevolg van hersenletsel). Ook al hoort ze niets meer, alle liedjes zitten nog in haar hoofd en in haar vingers. Zo

kan ze toch nog haar grootste hobby muziek uitoefenen. Hoewel het verliezen van haar gehoor zwaar was, zijn er ook een aantal dingen meegevallen. “Ik wist helemaal niet dat er zoveel technische en communicatieve hulpmiddelen waren, dit is een openbaring. Dat er mensen zijn zoals Lucy, en dat je apps kan gebruiken om spraak om te zetten in tekst; dat is fantastisch. Ik ben altijd op zoek naar mogelijkheden en ben heel optimistisch. Met deze hulpmiddelen is er altijd iets te vinden om het leed te verzachten en dat er voor zorgt dat je nog wel kunt communiceren.” Via de GGMD is Ineke op de hoogte gesteld van alle hulpmiddelen die ze kan gebruiken. De GGMD (Geestelijke Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening) begeleidt doven en slechthorenden met advies of ondersteuning. Zo gebruikt Ineke sign call, waardoor ze zelfstandig bijvoorbeeld de kapper of tandarts kan bellen. Hierbij wordt gesproken tekst vertaald naar tekst op je scherm, kijk op www.signcall.nl voor meer informatie.

Hoewel het dagelijks leven voor Ineke wel makkelijker wordt gemaakt door de technische hulpmiddelen, blijft menselijke communicatie moeilijk. “Het spontane is eraf, het is een hele opgave geworden. Communiceren met mijn kleinzoon is bijvoorbeeld heel lastig. Mijn gebarentaal wordt steeds beter, maar ik kan nog niet goed de nuances (laten) zien die je wel kunt horen. Bij diepgaande gesprekken schiet gebarentaal tekort en gaan we over op de spraakapp.”

Ineke (rechts) en haar schrijftolk Lucy

“Als dove in Nederland mag je jezelf soms in je handjes knijpen, er wordt over het algemeen gelukkig al veel rekening met ons gehouden.”

Wat Ineke ook echt mist, is muziek en naar het theater gaan. Binnenkort gaat ze naar een experiment in De Nieuwe Kolk, waar een theatervoorstelling getoond wordt met boventiteling. “Dit lijkt me fantastisch, en heel mooi dat dit nu ook in Assen kan.” Er is in Nederland steeds meer aandacht voor mensen met een auditieve beperking, maar er blijft altijd ruimte voor verbetering, vindt Ineke. “Zoiets simpels als een naam omroepen in het ziekenhuis werkt niet bij dove mensen en het maandelijks maandagmiddagalarm kunnen wij niet horen; voor deze dingen komen steeds vaker andere hulpmiddelen in de plaats.”

Doofvriendelijk Groningen

De werkgroep **Doofvriendelijk Groningen** zet zich in voor Doven en Slechthorenden in de stad Groningen en omgeving. De leden willen de bekendheid van doof zijn vergroten: wat houdt doof of slechthorend zijn in, hoe communiceren dove mensen en wat voor gevolgen heeft doof zijn op je leven?

De werkgroepleden van het eerste uur: Dirk Jan, Anja, Jan-Willen, Bram, Edith en Nini, zijn een mix van horenden en doven en allen zijn ze gebarvaardig. Vanaf het begin zijn zij druk bezig geweest met aansluiting zoeken bij evenementen

Gebarentolk in actie bij de beker-huldiging van FC Groningen.

en uitdragen waarom het belangrijk is dat er rekening gehouden wordt met doven en slechthorenden.

Er zijn al veel successen geboekt in het bevorderen van doofvriendelijkheid, zoals het inzetten van tolken bij onder andere Noorderzon, Let's Gro en Koningsdag in Groningen. Sinds een paar jaar wordt tevens de nieuwjaarstoespraak van de burgemeester weer voorzien van een tolk, net als vroeger. Ook was er tijdens de afgelopen drie verkiezingen een **doofvriendelijk stembureau** in de bibliotheek in de Boteringestraat. Dove en horende stembureauleden verdeelden gelijkwaardig de taken bij het bureau. Door het doofvriendelijke stembureau kwamen er veel dove mensen stemmen en waren ze zich bewuster van de zaken rondom een stembureau.

Natuurlijk blijft de werkgroep streven naar meer en zijn er nog steeds een heleboel wensen. De bezetting van onder andere Doofvriendelijk Groningen of het Clubhuis voor Doven is niet groot. Iedereen werkt er als vrijwilliger, soms zelfs in meerdere commissies, naast hun werk of gezin. Het zou heel mooi zijn als er een betaalde kracht komt, die ingezet kan worden voor de vele overleggen die vooraf gaan aan het realiseren van een doofvriendelijke omgeving en evenementen. Op dit moment bestaat de werkgroep uit

drie leden, ze zouden versterking goed kunnen gebruiken. Lijkt het u leuk om aan te sluiten? Ga dan naar www.doofvriendelijkgroningen.nl voor meer informatie. De werkgroep blijft ook zoeken naar samenwerkingsverbanden om Groningen toegankelijker te maken. De gelegde basis biedt kansen om meer gestalte en zichtbaarheid te geven en de bekendheid onder de doelgroep te vergroten. Uit de samenwerking met reguliere instellingen blijkt dat het enthousiasme om samen te werken met Doofvriendelijk Groningen groeiende is. Met het Groninger Museum is er een manier gevonden om de toegankelijkheid voor doven en slechthorenden te verbeteren. Elke maand worden daar rondleidingen gegeven in Nederlandse Gebarentaal (NGT).

In de toekomst zou Doofvriendelijk Groningen graag zien dat de gemeente de toegankelijkheid van evenementen en activiteiten controleert, om te waarborgen dat iedereen volop kan genieten van al het moois dat stad en ommeland te bieden heeft.

Een kijkje in het leven van...

Doof, ouder en actief

Een interview door Leonie Bloem

Een kijkje in het leven van een actieve oudere, zo bijzonder is dat niet. In deze krant wel, want zowel [Ria Kuitert](#) als ik, Leonie Bloem zijn doof. Tijdens dit interview gebruiken we gebarentaal om te communiceren.

Ria (71 jaar) is gepensioneerd, maar doet nog steeds actief vrijwilligerswerk bij de bibliotheek van de Kentalis Guyotschool waarin ze vroeger gewerkt heeft. Ze gaat regelmatig helpen bij de eetgroep Smakgroep met het uitvoeren van catering. Elke maandag past ze op haar kleindochter. Ze laat mij een mooie foto van haar zien, een heel schattig meisje. Iedere vrijdag trekt Ria baantjes bij de Dameszwemclub DZN, al 25 jaar lang. Verder fietst ze graag in de natuur, alleen of met de groep. Ze geniet volop van het leven, ook van de kleine details. Ria maakt graag jam, er staan een heleboel zelfgemaakte potten in de berging. Het ziet er erg aantrekkelijk uit, en ik krijg zelf tips over hoe je lekkere jam kunt maken.

De manier waarop Ria nu leeft is voor haar niet altijd vanzelfsprekend geweest. Ze is opgegroeid in een klein dorpje in de Achterhoek, Gaanderen. Ze zat van haar vierde tot haar negentiende in het beschermde internaat in Sint Michielgestel, waar ze met een groep van twaalf dove meisjes les kreeg. De meisjes moesten gehoorzaam zijn en kregen weinig aandacht. Bij hen op de school mocht ze geen gebaren gebruiken. Ze wist ook niet beter. Onderling gebruikten ze af en toe wel gebaren. Na het internaat ging iedereen zijn eigen weg en hadden de meisjes geen contact meer met elkaar. Zonder een goede voorbereiding kwamen ze terecht in de maatschappij.

Ria ontmoette de liefde van haar leven Auke via haar oudere broer toen ze nog jong was. Later kwam ze hem opnieuw tegen en zijn ze verliefd geworden.

Na een jaar lang heen en weer te reizen verhuisde ze uiteindelijk naar Groningen. Toen Ria in Groningen ging wonen was dat een enorme overgang, van het kleine dorpje naar de grote stad. Opeens kwam ze in aanraking met doven die de gebarentaal hanteerden. Ze kon hen niet goed volgen, omdat ze zo snel gebaarden en Ria dat nooit echt had geleerd. Auke moest vaak herhalen wat er in de groep gebaard werd. “Dat was echt een moeilijke tijd,” gebaarde Ria. “Dat is nu gelukkig niet meer zo.” Ria heeft helaas ook nu nog niet het handalfabet onder de knie, wat ze heel jammer vindt.

Na de geboorte van haar kinderen bleef ze lang thuis om voor hen te zorgen. Ria had weinig sociale contacten, maar ze ging weleens naar de vrouwenclub. Toen de kinderen uit het huis gingen, voelde ze een enorm gat in haar leven. Via via kon ze huishoudelijk werk gaan doen bij iemand thuis. Later heeft ze de stoute schoenen aangetrokken en gesolliciteerd bij de Kentalis Guyotschool. Ze begon als vrijwilliger en later klom zij op tot klas-assistent, maar daar had ze geen papieren voor. Ze heeft geprobeerd de opleiding te volgen, maar dat was te zwaar. Ria kon gelukkig wel bij de Guyotschool blijven, want daarvoor hoefde ze niet over een specifiek diploma te beschikken.

Tijdens haar werk ontwikkelde ze zich veel op het gebied van open communicatie, sociale contacten en het interactief omgaan met gevoelens. Zo realiseerde ze zich des te meer dat ze veel gemist heeft. Vroeger communiceerden ze op haar werk of bij haar familie maar weinig met elkaar. Tegenwoordig voelt ze zich heel gefrustreerd als ze merkt dat de communicatie niet open en direct is. Ze wil graag duidelijk communiceren met de mensen om haar heen en dat gaat vaak heel goed. Het is voor Ria heel belangrijk dat men in gebarentaal met elkaar kan communiceren.

Ria Kuitert met haar zelfgemaakte jam

“In huis gaat er apparatuur flitsen als de deurbel of de telefoon gaat. Toen we per ongeluk vergeten waren om de boel uit te zetten tijdens een vakantie, werden de burens helemaal ongerust.”

“Wat betekent het voor mij om slechthorend te zijn?”

Column door Bart Boersma

Ik zal me even voorstellen; mijn naam is [Bart Boersma](#) en ik ben 76 jaar. Ik heb de [ziekte van Ménière](#), waardoor ik erg slechthorend ben geworden, en ik heb glaucoom als gevolg van hoge oogdruk. Ondanks deze kwalen voel ik mij gezond en fit. Ik heb me voor mijn gevoel ondertussen redelijk aangepast aan de handicap slechthorendheid, al is het niet hebben van een goed gehoor nog steeds een gemis.

Vanaf mijn 57e jaar kreeg ik aanvallen van de ziekte van Ménière. Momenteel heb ik gelukkig geen last meer van aanvallen, maar de ernstige slechthorendheid is gebleven. Mijn slechthorendheid is gepaard gegaan met verlies en een toename van hulpmiddelen en hulp. Gaandeweg ging ik minder verstaan van wat mensen tegen me zeiden, dus heb ik meerdere instanties bezocht om hulp te ontvangen. Door mijn kwalen heb ik een aantal dingen moeten opgeven, wat mij veel verdriet, teleurstelling en boosheid opgeleverd heeft. Zo is het volgen van gesprekken voor mij onmogelijk. Het tempo is niet meer bij te houden, wat vroeger nooit een probleem was. Ik was graag voorzitter, gespreksleider van (grote) vergaderingen en bijeenkomsten en mijn favoriete bezigheid was het begeleiden van gesprekken van de Denktank60plus Noord. Als gevolg hiervan ging ik contacten vermijden; dat hebben mijn familie en vrienden vast gemerkt. Voor de mensen in mijn omgeving moet het ook moeilijk te bevatten zijn. Wat kan hij wel en niet horen, wanneer begrijpt hij mij en moet ik het weer herhalen? Dover worden doe je als het ware samen. Veel hulpverleners bij andere instanties zijn niet op de hoogte van de beschikbare hulpmiddelen. Voorlichting over hulpmiddelen zou kunnen helpen bij mensen die kampen met beginnende en toenemende slechthorendheid. Voor mij was bijvoorbeeld de schrijftolk een openbaring, maar ook technische middelen als WhatsApp, e-mail en Word zorgen ervoor dat ik weer in beperkte mate kan meedoen. Door veelvuldig gebruik te maken van schrijftolken kon ik een aantal activiteiten rond ouderen blijven doen, zoals de Denktank en de ouderendelegatie Groningen en Friesland, wat ik met veel plezier doe.

Rients Faber

“Maak eens een praatje”

Rients Faber is 45 jaar en als gevolg van de ziekte van Ménière is zijn gehoor enorm achteruit gegaan. Hij heeft last van duizeligheidsaanvallen en een piep in zijn oren, ook wel tinnitus genoemd. Riens woont op een mooie boerderij in Lellens, waar hij geen last heeft van overmatig omgevingsgeluid. Hij werkt als ambulant begeleider bij het doventeam van de Noorderbrug.

“Ik werk met dove mensen. Dit is puur toeval! Hoewel... bestaat toeval? Mijn gehoorprobleem is geen belemmering voor mijn werk. Het is zelfs zo dat ik me als slechthorende beter kan inleven in doof zijn, en het buitengesloten voelen. Ook merk ik dat cliënten mij meer accepteren wanneer ik mijn gehoorapparaat laat zien en vertel dat ik slechthorend ben.”

Rients leven is enorm beïnvloed door de Ménière. Hij moet regelmatig op de rem trappen om te voorkomen dat hij duizeligheidsaanvallen krijgt, en kan door zijn slechthorendheid minder goed mee doen aan gesprekken met meerdere mensen. Zijn gehoorapparaat helpt hem enorm. “Ik zou iedereen die het gevoel heeft dat hij/zij minder goed hoort, aanraden om een gehoortest te doen. Het is werkelijk een waanzinnig hulpmiddel dat al lang niet meer alleen voor ouderen is. Tegenwoordig zijn ze zo klein dat mensen in mijn omgeving niet eens zien dat ik er eentje heb.”

Rients vindt dat de drempel om te praten met dove mensen tegenwoordig een stuk lager ligt. Zo zijn er apps die een gesproken fragment meteen omzetten in tekst, zodat een doof persoon het kan lezen. Hij nodigt mensen uit om contact te zoeken met de dove medemens. “Ik zou zeggen: maak eens een praatje met iemand die doof is.”

Aan het woord: Marco Boesjes

Marco Boesjes is 48 jaar, alleenstaande vader van twee kinderen en woont in Groningen. Als gevolg van een hersensvliesontsteking toen hij vier jaar oud was, is Marco doof geworden. Hij zat op het doveninstituut in Groningen en volgde vervolgens verscheidene technische opleidingen. Momenteel is hij werkzaam als Project Engineer bij Bollegraaf Recycling Solutions in Appingedam. “Ik ben blij met deze baan bij een mooi en uitdagend bedrijf.”

“Tijdens mijn studie volgde ik lessen met behulp van een gebarentolk. Na de studie heb ik als cursusleider, tekenaar/constructeur en bedrijfsleider gewerkt bij diverse organisaties. Ik houd van uitdagingen en ging daarom van de ene werkgever naar de andere werkgever.” Marco is door zijn vorige manager overgenomen van Clafis Ingenieurs. “Hij zei dat ik prima kan werken en met de communicatie gaan we creatief om. Ik kan redelijk goed liplezen wanneer mijn gesprekspartner goed articuleert, en ben ook goed verstaanbaar. Als we elkaar even niet begrijpen, komen we er met papier en pen wel uit, of door aanwijzen op het scherm of op de tekening. Bij diverse overleggen maak ik gebruik van een gebarentolk. Ik vind het belangrijk dat ik van het project waar ik aan werk, alle informatie meekrijg om te kunnen werken, en dat gaat op deze manier goed.”

Marco raadt werkgevers aan om doven of slechthorenden een kans te geven en voor een sollicitatiegesprek uit te nodigen. Volgens Marco moeten werkgevers kijken naar waar ze goed in zijn (talent en kwaliteit) en niet kijken naar waar ze moeite mee hebben (zoals gesproken communicatie). “Dove en slechthorende werknemers hebben ook een aantal voordelen ten opzichte van hun horende collega's. Ze zijn bijvoorbeeld minder snel afgeleid door (telefonische) gesprekken en geluiden. Zoals Johan Cruijff ooit zei: Elk nadeel heeft zijn voordeel.” Volgens Marco zijn er een aantal misvattingen over doven en slechthorenden. “Iemand vroeg me of ik kan lezen? Bij doven ontbreekt één zintuig, namelijk horen. De vier andere zintuigen nemen dit ontbrekende zintuig deels over, waardoor we net zo als horenden kunnen leven en werken.”

“Ik vind het belangrijk dat werkgevers goed geïnformeerd worden over doven en slechthorenden, zodat de drempel voor werkgevers lager wordt. De overheid kan hierin een rol spelen, zij zien immers ook graag dat deze doelgroep kan en gaat werken, en wij willen dat zelf ook. Het zou goed zijn als een overheidsinstantie een aantal doven of slechthorenden in dienst neemt, die expertise hebben over werkgelegenheid voor doven en slechthorenden. Over het algemeen kunnen we alles wat horenden ook kunnen, behalve horen.”

“Tijdens het autorijden merken doven en slechthorenden net als horenden het wel als er een wagen met sirene aan komt.”

DE ZIEKTE VAN MÉNIÈRE

De ziekte van Ménière kenmerkt zich door een combinatie van drie klachten, namelijk aanvallen van draaiduizelingen, slechthorendheid en oorsuizen. De oorzaak van de ziekte is onduidelijk. Naar schatting heeft 1 op de 2.000 mensen de ziekte van Ménière.

Dascha Magnenat zit op haar plek bij De Verbinding

Dascha (22) is doof en werkt bij De Verbinding, een constructiebedrijf in hout en aluminium aan de Osloweg in Groningen. Het bijzondere aan De Verbinding is dat de medewerkers bijna allemaal doof zijn. Dascha woont in de stad Groningen in een studentenhuus samen met drie anderen.

Als jong kind verhuisde ze van Den Haag naar Groningen. Hier kon ze speciaal dovenonderwijs volgen op de Guyotschool in Haren. Dascha deed daar op de VSO de opleiding diervverzorging en rondde die met succes af. Maar het bleek lastig om aan werk te komen en ze ging nadenken over een alternatief. “Ik houd van dieren, maar toch wilde ik wel wat anders. Mijn vader werkte in de bouw en daar had ik ook wel interesse in. Ik keek hoe er in de bouw gewerkt wordt. Mijn vader leerde mij bijvoorbeeld ook metselen.”

Op aanraden van de gemeente kwam Dascha in contact met De Verbinding. Ze had daarvoor nog nooit van het bestaan van dit bedrijf gehoord, maar ze mocht er aan de slag. In eerste instantie voor de periode van een half jaar met behoud van haar uitkering. “In de eerste tijd bij De Verbinding was ik heel erg verlegen. Ik wist nauwelijks hoe ik op andere collega’s moest reageren. En het waren ook allemaal mannen.”

Dascha begon bij De Verbinding met een interne opleiding. Daarna startte ze met de MBO opleiding Hout en Meubels, op niveau 1. Dascha vertelt: “Ik kende het vakjargon nog niet en mijn Nederlands was niet zo goed. Het lezen van Nederlands vind ik erg lastig. De opleiding was eerst huiverig om me bij het Nederlands te ondersteunen, dat vond ik wel vreemd. Ik vond dat ik recht had op die begeleiding, want waar kan ik anders terecht? Ik wilde het

gewoon proberen en kijken of ik de opleiding kon halen. Maar uiteindelijk heb ik toch één op één begeleiding bij het Nederlands gekregen. De begeleider vertaalt het Nederlands voor me in Nederlandse gebarentaal.”

Dascha is inmiddels bezig met MBO niveau 2 en werkt iedere dag van 7.00 uur tot 16.00 uur. Haar studie mag ze binnen haar werkuren doen. Nu ze MBO niveau 2 volgt, werkt ze ook op andere afdelingen om ervaring op te doen in bijvoorbeeld kozijnen maken en met andere machines werken.

Voordeel van het werken bij De Verbinding vindt ze de makkelijke communicatie met de dove collega’s. Het is moeilijk om voldoende geschikte dove medewerkers te vinden, daarom heeft Dasha ook horende collega’s. Deze collega’s moeten wel een cursus Nederlandse Gebarentaal volgen, maar ondanks dat is de onderlinge communicatie soms lastig. Ze kennen bepaalde gebaren nog niet of ze vergeten het gewoon. Dascha vindt dat ze het gewoon moeten proberen, van onderling gebaren en praten kan iedereen leren. Bij alle werkoverleggen is een gebarentolk aanwezig, dat is heel goed geregeld, vindt Dascha.

Op de vraag hoe haar toekomst op werkgebied er uitziet, zegt Dascha: “Ik wil later misschien ook wel ander werk doen. Op de computer 3D-ontwerpen maken vind ik heel erg leuk. En ik wil graag CNC leren, het computergestuurd regelen van machines. Misschien ontwerp ik ooit een huis.”

Meer weten over De Verbinding? Kijk op www.deverbindingbv.nl.

Dascha aan het werk in De Verbinding

“We dragen vanuit het ZIF concreet bij aan een samenleving waar iedereen vanuit eigen (veer)kracht en mogelijkheden een goede kwaliteit van leven ervaart en er toe doet!”

Het Zorg Innovatie Forum

Het Zorg Innovatie Forum (ZIF) is een netwerkorganisatie, die ondersteuning biedt aan ruim 40 partners uit onder andere zorg, sociaal domein, onderwijs, woningbouw, vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven. Al meer dan tien jaar bevorderen we met een kleine organisatie innovaties rond zorg en positieve gezondheid in Noord-Nederland.

Als onafhankelijke netwerkorganisatie helpen we onze partners naar innovatieve oplossingen voor complexe vraagstukken. We starten met de vraag en behoeften van mensen die (tijdelijk) in een kwetsbare situatie verkeren als gevolg van een ziekte, aandoening of omstandigheid. Samen met hen en de netwerkpartners vertalen we hun wensen en behoeften tot concrete acties en projecten. Hierbij gebruiken we het model van positieve gezondheid. Het accent ligt daarbij niet op ziekte, maar op de mensen zelf, hun veerkracht en kwaliteit van leven. De stem van ervaringsdeskundigen, in dit geval doven en slechthorenden, helpt organisaties uit verschillende domeinen (samen) te laten werken aan gezondheid. Wij vinden dat iedereen mee moet kunnen doen in de maatschappij en werken graag mee aan inclusie in Noord-Nederland.

Wilt u meer weten over het ZIF?
Kijk dan op www.zorginnovatieforum.nl.

Dovenmaatschappelijk werk, gespecialiseerde begeleiding en meer

GGMD (Geestelijke Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening) is er voor mensen die vroegdoof, plots- of laatdoof, ernstig slechthorend zijn of beperkt in horen en zien.

GGMD ondersteunt bij dagelijkse zaken zoals: contact met instanties zoals de gemeente, het invullen van formulieren, zelfstandig (blijven) wonen, relatieproblemen, communicatie, voorkomen van eenzaamheid enzovoorts. De maatschappelijk werker kijkt samen met de cliënt wat er nodig is. Het kan zijn dat een medewerker van GGMD bij de cliënt thuis komt of samen met hem/haar naar afspraken gaat. De gesprekken over hoe een probleem opgelost kan worden, kunnen ook plaatsvinden op het kantoor van GGMD. Bij de GGMD kan men groepstrainingen volgen, bijvoorbeeld om te leren beter voor je zelf op te komen of om te leren omgaan met gehoorverlies. Ook biedt GGMD communicatietrainingen zoals Nederlandse Gebarentaal, Nederlands ondersteund met gebaren, spraakafzien, lezen en schrijven.

Mensen die vroegdoof, ernstig slechthorend of beperkt zijn in horen en zien hebben recht op 10 uur gratis dovenmaatschappelijk werk. Voor die 10 uur hoeft geen eigen bijdrage betaald te worden. Wel is er een WMO-beschikking van de gemeente nodig. GGMD kan helpen om zo’n beschikking te krijgen.

Kijk voor meer informatie op www.ggmd.nl | of neem contact op via contact@ggmd.nl | voor chat en teletolk zie www.ggmd.nl/contact

Het kennercadeau: ontmoetingen met minister Hugo de Jonge

Column door Lisa Hinderks

In de politiek wordt vaak over ons gepraat, zonder dat we daar bij worden betrokken of weten wat er wordt besproken. Ze besluiten over allerlei dingen in onze levens, dingen waar we ons niet altijd bewust van zijn. En wat de overheid beslist, heeft vaak ook invloed op ons dagelijks leven. Zo worden wetsvoorstellen aangenomen over het inzetten van tolken, over uitkeringen, over de participatiewet. Er wordt gepraat over de (hopelijk) erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. Veel mensen praten over ons, maar in het parlement zijn nauwelijks dove of slechthorende leden. Hoe weten ze dan wat goed voor ons is?

Een nieuw initiatief daarvoor is het **kennercadeau**, waarbij ervaringsdeskundigen worden gekoppeld aan ministers. Deze ervaringsdeskundigen nemen de minister dan mee naar bepaalde plekken of evenementen, zodat de minister een inkijkje krijgt in het leven van deze ervaringsdeskundigen. Zo krijgt de minister een beeld van wat de ervaringsdeskundige meemaakt in zijn of haar leven en kan hij daarop inspelen. Andersom krijgen wij ook een beeld van waar de minister allemaal mee bezig is.

Samen met Sietse, een ervaringsdeskundige met cerebrale parese, ben ik gekoppeld aan **minister Hugo de Jonge**, van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Ik omdat ik een dove student ben en zo kan laten zien waar ik tegen aan loop in het huidige onderwijssysteem en Sietse, omdat hij aan rolstoelhockey doet en daarvoor niet makkelijk de juiste voorzieningen krijgt. Zo vertelde Sietse me dat het heel moeilijk is om een sportrolstoel te krijgen en hij vertelt me hoe rolstoelhockey werkt. Ik leg hem uit hoe ik mijn studie volg en hoe ik tolken hiervoor inzet. Zo leren we tegelijkertijd wat van elkaar, terwijl minister de Jonge wat van ons leert. Komend jaar zullen er meer ontmoetingen plaatsvinden, waarbij de minister ons en wij de minister mee nemen naar evenementen.

Door mee te doen aan zo'n initiatief als *'het kennercadeau'* hoop ik dat mensen in de politiek een beter beeld krijgen van hoe het is om doof te zijn, waar we tegenaan lopen, wat nog beter geregeld kan worden, maar ook om te laten zien hoe uniek onze dovengemeenschap is, met een eigen taal en cultuur.

“Ik wil minister de Jonge graag meenemen naar evenementen waar de diversiteit van onze gemeenschap duidelijk naar voren komt, zodat ze in de politiek weten waar ze over praten, als ze over ons praten.”

Lisa en Sietse met minister de Jonge

De Noorderbrug

De Noorderbrug is er voor mensen met hersenletsel, een blijvende neurologische aandoening, de ziekte van Huntington en doven met complexe problematiek. De Noorderbrug ondersteunt cliënten en familie bij het (her) inrichten van hun leven naar eigen mogelijkheden en wensen. Daar waar iemand (tijdelijk) niet zelf regie kan voeren, neemt De Noorderbrug deze over. Het doel is daarbij altijd het versterken van eigen mogelijkheden om zo stapsgewijs de regie zoveel mogelijk zelf te leren voeren.

Met specialistische begeleiding en behandeling helpt De Noorderbrug doven met meervoudige problematiek om hun leven in te richten. De organisatie ondersteunt bij het afhandelen van post en administratie, het ontdekken van talenten of bij het contact met anderen. De specialisten van De Noorderbrug kennen de gevolgen van het doofzijn en beheersen verschillende varianten van de gebarentaal voor goede en persoonlijke communicatie met de cliënten. Sommige medewerkers zijn zelf ook doof en kunnen zich nog beter verplaatsen in de situatie van de cliënt. De Noorderbrug is ook voor de familie, vrienden en collega's van doven. De Noorderbrug biedt onder andere:

- Wonen met 24-uurs begeleiding en behandeling
- Talenten ontwikkelen in het talentencentrum of daarbuiten
- Woonbegeleiding in je eigen huis
- Begeleiding bij werk, stages en vrijwilligerswerk.

Wilt u meer weten? Kijk dan op www.noorderbrug.nl/doof

Van Koninklijk Instituut voor doven “H.D. Guyot” naar Koninklijke Kentalis

In 1790 begon de Waalse predikant Henri Daniel Guyot in Groningen met het lesgeven in gebaren aan dove kinderen. Dit was de start van de **allereerste dovenschool in Nederland**. Het begon met 14 leerlingen. De eerste jaren gaf hij les in kleine panden in de stad Groningen. In 1808 moest hij op zoek naar een groter pand door een flinke toename van het aantal leerlingen. Dankzij steun van de provincie en de stad Groningen werd de school met internaten voor jongens en meisjes aan de Ossenmarkt (nu het Guyotplein) gevestigd. Gedurende 195 jaar werd op deze plek dovenonderwijs gegeven. Iedereen in de stad kende het instituut waarbij de naam meestal op zijn Gronings werd uitgesproken als “Guujot”. In 1985 verhuisden de Guyotscholen voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs naar de Rijksstraatweg 63 in Haren. Het internaat werd ondergebracht in achttien twee-onder-een-kapwoningen aan de Bordewijklaan in Groningen-Zuid. Het oude instituut aan het Guyotplein werd een rechtbank. Na verschillende fusies met andere scholen en zorginstellingen voor doven ontstond in 2009 Koninklijke Kentalis, een grote landelijke organisatie.

Ondertussen zijn het niet meer alleen dove leerlingen die onderwijs en zorg krijgen. Kentalis ondersteunt tegenwoordig kinderen en volwassenen die doof, doofblind of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis of een communicatief meervoudige beperking hebben. In het laatste geval is er sprake van meerdere beperkingen naast elkaar, zoals bijvoorbeeld doofheid met een verstandelijke

beperking of een taalontwikkelingsstoornis met autisme. Kentalis is er ook voor ouders, familieleden en professionals.

Kinderen, jongeren en volwassenen kunnen bij Kentalis terecht voor onderzoek, diagnostiek, zorg, speciaal onderwijs, ambulante begeleiding bij reguliere scholen en werkbegeleiding. Ook is het belangrijk dat alle professionals die werken met kinderen, jongeren en volwassen kennis hebben van doofheid, slechthorendheid en taalontwikkelingsstoornissen. Hiervoor doet Kentalis aan kennisoverdracht en voorlichting aan professionals bij bijvoorbeeld peuterspeelzalen, kinderopvang of instellingen voor verstandelijk beperkten.

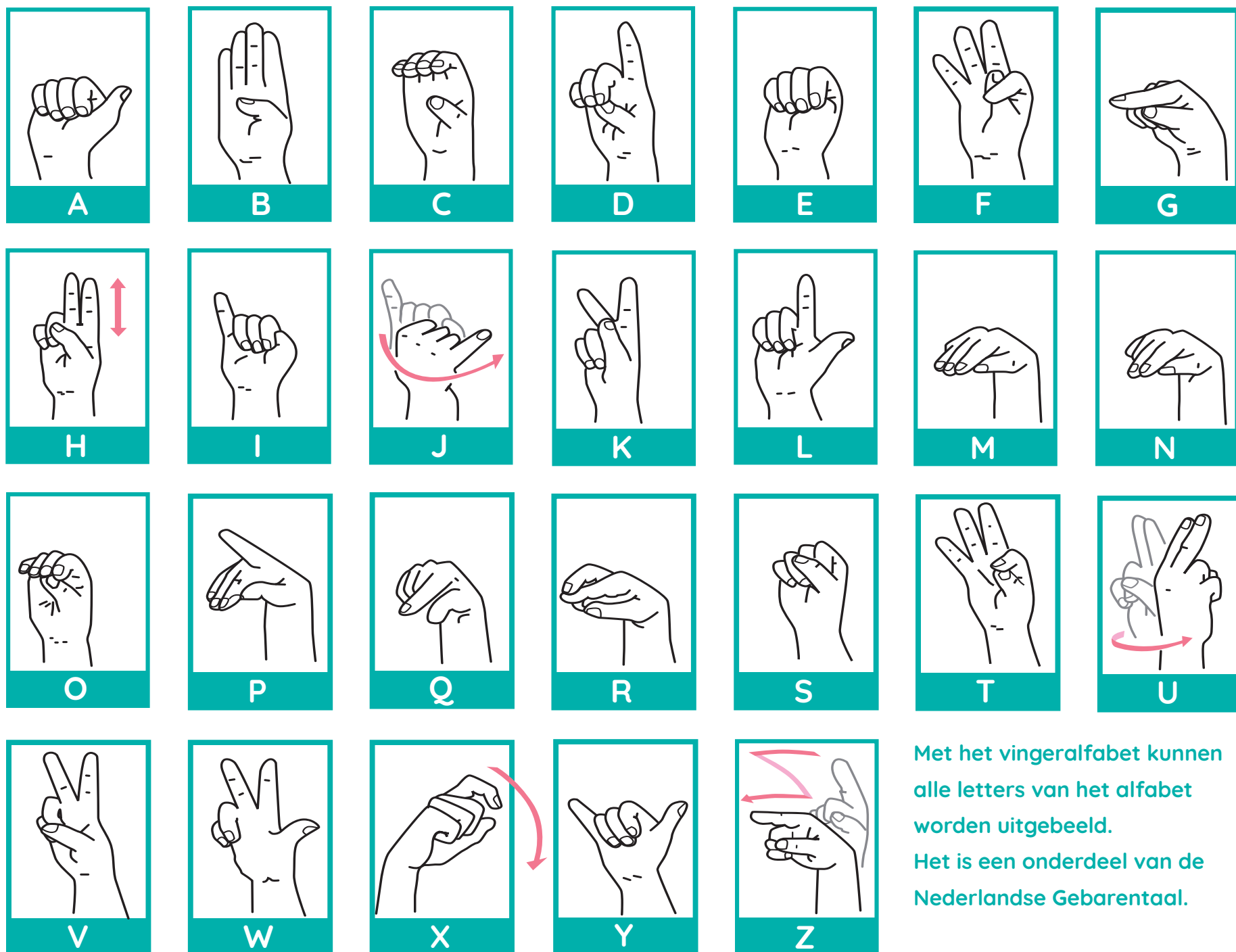
Meer weten over Kentalis? Dat kan via de website www.kentalis.nl.

Meer weten over Guyot? Scan dan de QR-code hieronder en loop de Guyot wandeling in Groningen.

Nederlandse Gebarentaal

Met het vingeralfabet kunnen alle letters van het alfabet worden uitgebeeld. Het is een onderdeel van de Nederlandse Gebarentaal.

Wat is de Nederlandse Gebarentaal?

GEBARENTALEN ZIJN TALEN

Over de hele wereld worden meer dan 5000 talen gebruikt, de meeste talen worden gesproken en kunnen beluisterd worden. Voor een aantal talen geldt dat niet, want dat zijn de gebarentalen. Gebarentalen zijn visuele talen: de handen, het gezicht en de ogen staan centraal in plaats van de stem en het gehoor. Doven over de hele wereld gebruiken een bepaalde gebarentaal. Net als bij gesproken talen is er niet één taal die door iedereen gebruikt wordt, maar kent elk land zijn eigen gebarentaal. In Nederland is dat de Nederlandse Gebarentaal (NGT).

DE NEDERLANDSE GEBARENTAAL WAS VERBODEN

Vroeger werd het gebruik van gebaren in opvoeding en onderwijs aan doven afgeraden. Dove kinderen kregen geen onderwijs meer in gebarentaal. Dove volwassenen bleven echter wel gebarentaal gebruiken in hun onderlinge

communicatie. Maar de waardering van hun eigen taal was laag, velen schaamden zich om in het openbaar te gebaren.

ERKENNING EN ZICHTBAARHEID VAN DE NEDERLANDSE GEBARENTAAL

Taalkundig onderzoek toonde aan dat gebarentalen voldoen aan de kenmerken waaraan gesproken talen voldoen. Het zijn natuurlijke talen met een eigen gebarenschat en grammatica. In gebarentaal kun je over alles communiceren: concrete en abstracte zaken. Dit onderzoek versterkte de emancipatiebeweging van de Nederlandse Dovengemeenschap. Men wilde erkenning voor de eigen taal en cultuur. Ook ouders van jonge dove kinderen accepteerden niet langer het afwijzen van gebaren in de opvoeding en het onderwijs aan doven. Eind jaren negentig kozen alle doveninstituten in Nederland voor een tweetalig onderwijsmodel; een gelijkwaardige positie voor de NGT en het Nederlands.

De laatste jaren is de Nederlandse Gebarentaal steeds meer zichtbaar geworden, ook in de media. Dove mensen kunnen hun eigen taal in veel maatschappelijke situaties gebruiken, al dan niet met behulp van een tolk. En steeds meer horende mensen leren met veel plezier de Nederlandse Gebarentaal! Er is sprake van maatschappelijke erkenning, maar in Nederland wordt de NGT, in tegenstelling tot veel Europese landen, nog niet wettelijk erkend. Er is een doorbraak op komst, op 5 september 2019 werd bekend dat ChristenUnie, PvdA en D66 een initiatiefwet gaan indienen die de erkenning moet regelen. De partijen rekenen op steun van een Kamermeerderheid.

Ook gebarentaal leren? Dat kan bij het Clubhuis voor Doven in Groningen.

Ga naar www.dovenclubhuis.nl voor meer informatie.

Foto: Niels Knelis Meijer

Martin in actie als DJ

Een piep die nooit meer weggaat

Martin ter Braake is 34 jaar, woont in Groningen met zijn verloofde en werkt voor Kunstbende. Hij houdt zich bezig met talentontwikkeling van jongeren in creatieve disciplines. We spreken hem in de Coffee Company in Groningen, voordat hij doorgaat naar zijn werk.

Hij is net terug van een uurtje baantjes zwemmen in De Papiermolen, en heeft dit interview in zijn ochtend kunnen passen. Martin heeft al zo'n zes jaar tinnitus door te hard geluid. Martin heeft tinnitus aan beide oren en heeft gehoorverlies, wat hij opliep door jarenlang in luid lawaai te hebben gestaan. Als drummer en DJ was hij veel te vinden in de uitgaansscene. "Een jaar of zes geleden merkte ik dat de piep na een weekendje draaien niet meer weg ging. Het was geen onbekend fenomeen, maar voorheen ging de piep na een dag weer weg. De eerste stap was om na een paar weken tegen mijn vriendin te zeggen dat de piep niet meer weg ging. Toen ben ik naar de huisarts gegaan, waar ik hoorde dat ik tinnitus had. Op een spreekuur bij het UMCG heb ik nog tips gekregen hoe ik met de tinnitus om kan gaan, bijvoorbeeld podcasts luisteren voor het slapen gaan. Ik hoor altijd een piep in beide oren, maar ik kan m'n hersenen er wel van afleiden als ik bijvoorbeeld in gesprek ben of muziek luister. Mij maak je niet blij met een tripje naar een bos of het lezen van een boek in stilte. Tenzij ik in een omgeving met geluid ben, is de piep altijd aanwezig."

Tinnitus is een vorm van gehoorschade waarbij mensen geluiden horen zonder dat deze er zijn. De geluiden kunnen per persoon verschillen, van een hoge piep of een fluit tot een zoemend geluid of een sis. Naar schatting hebben 2 miljoen mensen in Nederland tinnitus.

Van alle jongeren die weleens uitgaan heeft 93% na het stappen last van het gehoor, 38% heeft zelfs na een dag nog last van zijn of haar oren.

Martin vindt het heel goed dat ze tegenwoordig overal oordoppen verkopen, maar hij vraagt zich wel af of het bij een jongere doelgroep ook werkt. "Het is wel één van de eerste dingen die je kunt doen zonder veel te pushen. Ik vind vooral dat kunst- en muziekinstellingen jongeren moeten voorlichten over de bescherming van hun oren. Dit gebeurt gelukkig al veel meer dan toen ik begon met drummen. Je hebt er maar één paar oren en die zijn heel belangrijk. Een gebroken been herstelt zich weer, maar van

“Als er tien mensen zijn die na het lezen van dit artikel zeggen: ‘ik koop oordoppen’, dan heb ik mijn steentje bij kunnen dragen.”

tinnitus kom je helaas niet af. Ik merk wel dat het helpt als ik, als ervaringsdeskundige, mijn verhaal deel met mensen om me heen. Ik had er zelf destijds geen idee van, ze zeiden nooit 'ga oordoppen kopen'. Dit is nu één van de eerste dingen die ik zeg tegen jongeren die ik tegenkom bij Kunstbende."

De focus bij de voorlichting moet ook liggen op mensen die werken in een luide omgeving, zegt Martin. "Tattooartiesten zitten de hele dag in het luide gezoom, maar ook barista's zoals bij de Coffee Company werken met machines die veel lawaai maken; deze mensen kunnen op de lange termijn ook last van hun gehoor krijgen."

Of Martin nog een wens heeft voor de toekomst? "Het zou fantastisch zijn om gewoon rustig op bed te liggen en geen piep meer te horen, dat wil ik echt weer eens ervaren."

Keurmerk DoofVriendelijk Groningen

Om de stad Groningen zo toegankelijk mogelijk te maken, heeft de stichting DoofCentraal het keurmerk DoofVriendelijk Groningen in het leven geroepen. Ondernemers en instellingen kunnen hun organisatie doofvriendelijk maken. Hoe? U selecteert een aantal medewerkers die Nederlandse Gebarentaal gaan leren: niet de volledige taal, maar net voldoende gebaren om eenvoudige gesprekken met uw dove klanten mogelijk te maken. De medewerkers krijgen een cursus met algemene en branchespecifieke gebaren en over hoe om te gaan met dove klanten.

Meer hierover weten? Ga dan naar www.doofvriendelijkgroningen.nl/keurmerk.

DOOFVRIENDELIJK GRONINGEN 2019

Wandelen met de wethouder door de stad Groningen

Op een vrijdag in juni liep wethouder Glimina Chakor met zes leden van de werkgroep **Toegankelijk Groningen** en een projectleider Leefomgeving van de gemeente door de binnenstad. Groningen is een drukke stad, met veel verschillende gebruikers van de openbare ruimte. Drie mensen in een rolstoel, twee visueel beperkte mensen en één doof persoon wandelden mee om te laten zien hoe toegankelijk de binnenstad werkelijk is.

De toegankelijkheid van het centrum van Groningen kan op sommige locaties beter, zo werd tijdens de wandeling geconstateerd. Menig student en stadje zal bekend zijn met de enorme hoeveelheid fietsen die Groningen rijk is. Deze staan vaak her en der geparkeerd, wat kan leiden tot chaos waar je soms domweg niet omheen kan. De recentelijk aangestelde fietsstewards maken deze situatie momenteel gelukkig steeds beter.

Op de stoep staan vaak veel terras- en reclameborden. Voor mensen met een handicap kan dit een groot obstakel zijn. Zo liep één van de dove deelnemers tijdens de wandeling tegen een reclamebord aan. Hij was in gesprek met de wethouder en keek naar de gebarentolk, waardoor letten op de omgeving moeilijker wordt.

Ook de zogenaamde 'shared spaces', zoals de Folkingestraat en Zwanestraat werden niet overgeslagen. Een 'shared space' is een gebied waar iedereen mag lopen en fietsen zonder duidelijke aanwijzingen en overzicht.

Hoewel het idee hierachter is dat iedereen goed oplet en dat er voorzichtig gefietst en gereden wordt, zijn er velen die gehaast er doorheen proberen te komen. Dit kan soms leiden tot flinke schrikreacties als je ineens ingehaald wordt door een fietser, of iemand heel dicht langs je komt.

De Folkingestraat: Eén van de shared spaces in Groningen

Met de wandeling wilde Toegankelijk Groningen aan de wethouder laten zien hoe toegankelijk Groningen daadwerkelijk is. Wethouder Chakor gaf aan dat ze na deze wandeling heel anders door de stad loopt en dat ze met nieuwe inzichten naar de plannen van de openbare ruimte zal kijken. Ze kon

uiteraard geen toezeggingen doen over veranderingen of nieuwe plannen, maar ze vond het een zeer leerzame middag en de andere deelnemers vonden het bijzonder interessant om eens aan de wethouder te kunnen laten zien waar zij in het dagelijks leven zoal tegen aanlopen.

Stichting Clubhuis voor Doven, Groningen

Al sinds 1971 zet de **Stichting Clubhuis voor Doven** in Groningen zich in voor de belangen van doven in Groningen en omgeving. De Stichting bereikt meer dan duizend doven die gebarentaal gebruiken in de kop van Drenthe, Oost-Friesland en de hele provincie Groningen.

De belangen van de doven worden behartigd door gesprekken te voeren met de Gemeente Groningen en deel te nemen aan de Werkgroep Toegankelijk Groningen met als doel te streven naar een Doofvriendelijke stad. De Stichting is ook een officiële afgevaardigde binnen het Dovenparlement van Dovenschap, de landelijke organisatie voor doven.

Ook binnen het Clubhuis zelf doet het bestuur veel werk. Men wil doven een kans bieden om zichzelf te kunnen zijn binnen een gelijkwaardige omgeving. Dankzij de ligging van de Guyotschool voor doven in Haren en de rijke dovenhistorie die teruggaat tot 250 jaar geleden kent de

Stichting een actief verenigingsleven. Dankzij dit verenigingsleven kunnen veel doven, in alle leeftijden en interesses, terecht bij het Clubhuis. Ook via de vele commissies probeert de Stichting zoveel mogelijk activiteiten te organiseren, ook met een educatief tintje. Zo zijn er onder andere lezingen, workshops en excursies voor alle leeftijden; jonge kinderen, pubers, jongvolwassenen en ouderen.

Door de aangesloten verenigingen en commissies en eigen activiteiten is het Clubhuis gemiddeld vijf keer per week open waarbij zeker twee keer per week activiteiten plaatsvinden georganiseerd door één van de commissies zoals de Leliesoos (informatieve en recreatieve activiteiten voor 55-plussers), de Kinderhoek (voor kinderen van 0 tot 12 jaar) of het Vingerhoedje (creatieve activiteiten op donderdagochtend). Iedere maandagavond is er een instuif van 19.30 tot 24.00 uur.

CURSUS NEDERLANDS GEBARENTAAL

In samenwerking met de Koninklijke Kentalis organiseren we een cursus Nederlandse Gebarentaal. Deze cursus wordt gegeven door een dove docent van de Kentalis Academie. De cursus NGT is bedoeld voor algemeen belangstellenden die geïnteresseerd zijn in het leren van een echte taal: de taal van Dove mensen.

“Al jarenlang biedt de Stichting Clubhuis voor Doven, doven van alle leeftijden een kans om de Nederlandse Gebarentaal te gebruiken binnen een gelijkwaardige omgeving.”

Jongeren aan de slag in het Clubhuis voor Doven

Foke (76 jaar) en Hetty (72 jaar) in het Clubhuis voor Doven

In gesprek met...

Veel ouderen komen in aanraking met doof of slechthorend worden. Zo ook Foke en Hetty. Zij zijn beiden al langere tijd doof (Foke) en slechthorend (Hetty). De dames bezoeken weleens de Leliesoos of het Clubhuis voor Doven.

Foke gaat één keer per maand naar de [Leliesoos](#) voor de gezelligheid en sociale contacten. “Bovendien bezoek ik trouw de bijeenkomsten op de eerste zondag van de maand die georganiseerd worden door de doovenvrouwenclub [H.D. Guyot](#). Dit jaar bestaat de club 50 jaar, ik heb de oprichting nog meegemaakt. Ook woon ik regelmatig de bijeenkomsten van het Vingerhoedje bij elke donderdag. Vroeger ging ik er op de fiets naar toe. Nu neem ik altijd de bus.”

Foke krijgt tweemaal per dag [thuiszorg](#) over de vloer voor hulp bij het aantrekken van haar steunkousen. Ze vindt het erg jammer dat er niet veel thuiszorgmedewerk(st)ers zijn die gebarentaal onder de knie hebben. “Thuis heb ik een poster met gebaren aan de kast van mijn hobbykamer opgehangen, zodat de hulpverleners het kunnen oppikken. Op die manier kunnen ze toch een beetje met mij communiceren. Ze willen het wel graag leren, maar ze krijgen helaas geen cursus van hun organisatie. Ik mis soms de diepgang in de gesprekken. Ze bestaan vaak alleen uit een groet en een kort praatje over de steunkousen.”

Hetty vult aan dat ze ook regelmatig tegen problemen aan loopt. “Als de triller van de deurbel kapot is, dan ga ik naar een [gehoorspecialzaak](#). Zelfs daar weten ze soms niet hoe ze met dove klanten moeten communiceren. Ook het contact opnemen met de huisarts is een obstakel. Je krijgt dan telefonisch een menu te horen met ‘toets 1 voor deze optie’ en ‘toets 2 voor deze optie’. Mijn horende zoon moet dan bijspringen.”

Hetty en Foke zouden het een uitstekende zaak vinden als organisaties zoals thuiszorg, wijkverpleging, revalidatiecentrum en ziekenhuizen die een informatiebalie of een receptbalie hebben, bekend zijn met [het gebruik van gebarentaal](#). De dames denken dat dat zeker haalbaar is, bijvoorbeeld wanneer er samenwerking gezocht wordt met de Stichting Clubhuis voor Doven.

Doofvriendelijke evenementen in Groningen en omgeving

Doofvriendelijk Groningen probeert zoveel mogelijk evenementen in en rond de stad toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden. Het heeft vaak heel wat voeten in de aarde en soms lukt het niet, maar als het eenmaal lukt, is het bij de meeste evenementen een groot succes. Het wordt door de dove en horende toeschouwers enorm gewaardeerd.

LET'S GRO 30 OKTOBER T/M 2 NOVEMBER 2019

Doofvriendelijk Groningen werkt nauw samen met Let's Gro, een [inspiratiefestival](#) over de toekomst van de stad en zijn omgeving. Er wordt goed overlegd waar het thema doof en slechthorendheid zijn een plek kan vinden in het programma van dit meerdaagse festival in Groningen. Zo kun je dit jaar tijdens Let's Gro proberen te ontsnappen uit een escape room door te communiceren zonder geluid te maken, of genieten van een lunch gemaakt door leerlingen van de Kentalis Guyotschool. Kijk op www.letsagro.nl voor meer informatie.

KONINGSdag 27 APRIL 2020

Op Koningsdag 2017, toen de Koninklijke familie Groningen bezocht, hebben Peter den Oudsten (PvdA) en Wieke Paulusma (D66) zich samen met Doofvriendelijk Groningen hard gemaakt voor de inzet van tolken, en het toegankelijk maken van Koningsdag voor doven en slechthorenden. Uiterst succesvol werd hier op verschillende manieren het feest toegankelijk voor iedereen gemaakt. Op het Waagplein trad voor de Koninklijke familie een [kinderkoor](#) met horende en dove kinderen op, waarbij een tolk aanwezig was. Niet alleen in Groningen, maar ook landelijk konden doven de feestvreugde van Koningsdag in Groningen mee beleven. De televisieuitzending op de NPO werd live vertaald door tolken. De vertaling van het lied “Mien Grunniger Stad” van Arnold Veeman naar Nederlandse Gebarentaal werd vertoond op een scherm op de Vismarkt. Wilt u deze ook zien? Scan dan de QR code met uw telefoon.

NOORDERZON 20 T/M 30 AUGUSTUS 2020

Bij Noorderzon worden tolken ingezet bij de talkshow Arno's Aperitief: Dove donderdag. Dit bleek een groot succes, dat ook gewaardeerd werd door het horende publiek. In 2019 zijn er behalve bij Arno's Aperitief, ook tolken ingezet bij voorstellingen die door Noorderzon zijn uitgezocht. Dit is een hele mooie ontwikkeling. Daarnaast wordt er in samenwerking met Noorderzon door doven gekeken welke voorstellingen doofvriendelijk zijn. Deze krijgen in het programmaboekje een [blauw oortje](#), zodat ze makkelijk te herkennen zijn. Op de website van het Dovenclubhuis staat een promotiefilmpje in Nederlandse Gebarentaal (NGT) met een link naar de website van Noorderzon, waardoor de kans vergroot wordt dat horenden de filmpjes in NGT ook zien. Op deze manier komen ook horenden meer in aanraking met gebarentaal. Kijk voor meer informatie op www.noorderzon.nl.

GESCHIKT VOOR DOVEN EN SLECHTHORENDEN

Dit icoontje betekent dat de voorstelling door het testpanel van het Clubhuis voor Doven geschikt bevonden is voor doven en slechthorenden.

TOLKEN

Verder zijn er in Groningen al tolken Nederlandse Gebarentaal ingezet bij onder andere:

- Het repaircafé in het Dovenclubhuis
- Fakkeloetocht
- Nacht van de Kunst en Wetenschap
- Queer Pride Parade op de Grote Markt
- Diversity Day: Doven die vertellen over doofzijn en hun leven
- Bekerwinst van FC Groningen: tolken op het scherm op de Grote Markt

Veiligheidsregio Groningen: samen werken we aan veiligheid!

Veiligheidsregio Groningen is er in de eerste plaats voor alle inwoners van de provincie Groningen. Als netwerkorganisatie werken we mee aan het bewaken en in stand houden van de randvoorwaarden voor een gezond en veilig bestaan in de rust en ruimte van onze mooie provincie.

Dat doen we samen met de Brandweer, Crisisbeheersing, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en de Gemeentelijke Kolom Groningen (Bevolkingszorg). Samen werken we aan veiligheid en helpen we iedereen grip te krijgen op de risico's van alledag: brand, droogte, hoog water, cybercrime en terreur. Wanneer er sprake is van een ramp of crisis zorgen we samen met onze netwerkpartners (onder andere gemeenten, politie en justitie)

dat mens en dier worden geholpen en dat iedereen goed geïnformeerd is. Veiligheidsregio Groningen is er voor iedereen, ook voor doven en slechthorenden. Wij praten met de gemeente Groningen, Kentalis en Stichting Clubhuis voor Doven om de crisiscommunicatie te verbeteren en om het belang van het instellen van NL Alert op mobiele telefoons te onderstrepen. NL Alert is in tijden van crisis (denk aan het uitvallen van het KPN-netwerk, maar

ook aan aardbevingen en grote branden) een goede manier om iedereen snel te informeren.

Daarnaast wil Veiligheidsregio Groningen onderzoeken of handelingsperspectieven ook middels een doventolk kunnen worden aangeboden, zodat ook doven en slechthorenden weten wat ze moeten doen als zich een gevaarlijke situatie voordoet. Samen werken we aan veiligheid!

Rick Brink wordt uitgeroepen tot Minister van Gehandicaptenzaken

De eerste Nederlandse Minister van Gehandicaptenzaken

Nederland is sinds kort een minister rijker. Zes zeer gemotiveerde kandidaten voerden campagne voor de post, en tijdens de verkiezing op maandag 17 juni is Rick Brink door de kijkers en tv-jury uitgeroepen tot de eerste Minister van Gehandicaptenzaken.

Rick gaat zich sterk maken voor bijna twee miljoen Nederlanders met een handicap. Dit kan van een lichte tot meervoudige handicap zijn, van jong tot oud, verstandelijk tot lichamelijk en van visueel tot auditief. De minister komt op voor de belangen van deze gehele groep mensen. Hij wil ervoor zorgen dat het normaal wordt om anders te zijn. Het komende jaar zet hij zich in om zichtbaarheid te vergroten en obstakels voor Nederlanders met een beperking weg te nemen.

Rick vindt het belangrijk dat de allereerste Minister van Gehandicaptenzaken laat zien dat hij van meerwaarde is voor Nederland. "Dat kun je in mijn beleving doen door te werken aan heel concrete thema's. Er gebeurt wel het nodige voor de mensen met een handicap, maar dat is niet genoeg. Daarom wil ik bijvoorbeeld werken aan meer inclusieve

speeltuinen, waar kinderen elkaar accepteren. Ongeacht wie ze zijn, of wat ze kunnen."

Een ander thema waar Rick zich hard voor maakt is meer maatwerk bij de inzet van werkvoorzieningen. Hij is ervan overtuigd dat er dan minder mensen langs de zijlijn van de samenleving staan. "Want ondersteuning bij je handicap laat zich immers niet vangen in cijfers en percentages", aldus Rick.

De KRO heeft meegewerkt aan de verkiezing van de Minister van Gehandicaptenzaken. Peter Kuipers, directievoorzitter zegt: "Ik vind het volstrekt niet van deze tijd dat wij geen ministerie hebben dat zich richt op de belangen van alle Nederlanders met een beperking. Wij willen niet alleen thema's op de agenda zetten, maar zijn wij met de Minister van Gehandicaptenzaken vastbesloten om zaken te veranderen. Samen met onze leden, kijkers en luisteraars!"

Wilt u meer weten over de Minister van Gehandicaptenzaken? Kijk op www.kro-ncrv.nl/ministervangehandicaptenzaken.nl.

Werkpad biedt ondersteuning bij het vinden en behouden van werk

Werkpad is een afdeling van Kentalis en Bartimeus en begeleidt mensen die minder goed kunnen horen, zien, een taalontwikkelingsstoornis (TOS) of autisme hebben.

Leuk en uitdagend werk doen dat bij iemand past, in een prettige omgeving, dat maakt gelukkig. Werkpad helpt mensen die onder andere doof of slechthorend zijn bij hun zoektocht naar een baan. Werkpad biedt hiervoor een groot aantal producten aan om daadwerkelijk de gewenste baan te vinden. Tevens biedt Werkpad begeleiding op de werkplek. In Groningen en omgeving zijn er drie medewerkers die als trajectbegeleider, loopbaanadviseur of jobcoach deze ondersteuning uitvoeren.

ONDERSTEUNING OP DE WERKVLOER

Goede begeleiding op een werkplek kan de communicatie tussen een werknemer, werkgever en de collega's verbeteren en het werkplezier verhogen. Daarom biedt Werkpad ook ondersteuning op de werkplek. De jobcoach helpt bij belangrijke gesprekken op het werk en geeft advies over eventuele aanpassingen. Ook informeert Werkpad een werkgever of een werknemer over wet – en regelgeving.

LOOPBAANADVIES

Heeft iemand werk maar is het nog niet duidelijk wat de mogelijkheden zijn op de arbeidsmarkt? Of wil iemand zichzelf verder ontwikkelen en stappen zetten binnen de loopbaan? Dan kan Werkpad helpen om capaciteiten en ambities in kaart te brengen en samen een plan te maken om te kijken wat nodig is om de loopbaan verder vorm te geven.

UITVOERING

Werkpad biedt ondersteuning bij het vinden en behouden van werk, maar is daarnaast ook beschikbaar voor informatie en advies bij: jobcoaching, werkplekonderzoek, arbeidsdeskundig onderzoek, werkplekaanpassingen, training, spoor 2 trajecten, outplacement en advies over wet- en regelgeving.

MEER WETEN?

In het Noorden heeft Werkpad een vestiging bij Kentalis in Haren. Kijk op www.werkpad.nl voor meer informatie.

Er gaat niets boven doven

Vanaf 18 november loopt Groningen vol met dove jongeren uit heel Europa. Dan vindt namelijk het European Deaf Youth Capital (Europese Hoofdstad van Dove Jongeren) plaats, een evenement vol met inspirerende, gezellige en sportieve activiteiten. Het evenement zal tot 24 november duren en bestaat uit kleinere evenementen die in de hele stad te vinden zijn, bijvoorbeeld in het Harmoniegebouw, Pathé, of de Nieuwe Kerk. Veel gebarende handen zullen te zien zijn in het Hoge Noorden.

Dove jongeren uit heel Europa zoeken elkaar graag op. Ook al zijn gebarentalen in elk land anders, dove jongeren weten elkaar altijd te vinden. Als Europese jongeren

bij elkaar komen, communiceren ze met elkaar door middel van International Sign. International Sign is een communicatiesysteem, dat ontstaat als een aantal doven uit verschillende landen met elkaar communiceren.

EUROPEAN DEAF YOUTH CAPITAL

De European Deaf Youth Capital is een initiatief dat is opgestart vanuit EUDY, oftewel European Union of the Deaf Youth, de belangenorganisatie voor Europese dove jongeren. EUDY heeft als één van haar doelen lokale dove jongerenclubs in de spotlights te zetten. In Groningen bestaat dit jaar de club voor dove jongeren Lonely City (zie www.lonelycity.nl) maar liefst 35 jaar. Dus dit is een mooi

moment om Europese jongeren te laten kennismaken met Groningen.

ACTIVITEITEN

Gedurende de week zullen er verschillende activiteiten plaatsvinden, allemaal georganiseerd door dove jongeren. Zo wordt er een escape room georganiseerd, zal er een talkshow plaatsvinden, een DEAFx (een variant op TEDx, maar dan met alleen dove sprekers) en zullen er films met dove hoofdrolspelers vertoond worden. Rondleidingen door Groningen, het Groninger Museum en een rondvaart door de grachten horen ook bij het programma. Dit alles belooft heel wat en de organisatoren kijken erg uit naar een stad die vol zal lopen met "wapperende" doven.